

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДУАЛ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ**

Normurodova Zuxra Norbotayevna

Sergeli Abu Ali ibn Sino nomidagi JST

O.I.B.D.O`.

normurodovazuhra@gmail.com

Аннотация

Мазкур мақолада Ўзбекистон олий таълим тизимида дуал таълимни институционал жиҳатдан такомиллаштириш муаммоси кўриб чиқилади.

Муаммонинг долзарблиги шундан иборатки, сўнгги йилларда олий таълимга қамров кескин ошган (2017 йилда тахминан 9 фоиздан 2025/2026 ўқув йилида 44 фоизгача), лекин корхоналарнинг таълим жараёнига институционал жалб қилиниши ҳамон тарқоқ ва меъёрий жиҳатдан тўлиқ шаклланмаган. Тадқиқотнинг мақсади — олий таълим муассасалари, давлат ва корхоналар ўртасидаги дуал таълим механизмини таҳлил қилиш ва уни такомиллаштиришнинг концептуал моделини таклиф этишдан иборат. Тадқиқот усули сифатида кабинет тадқиқоти (норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва расмий статистик маълумотларни таҳлил қилиш), қиёсий таҳлил (Германия, Австрия, Швейцария тажрибаси билан солиштириш) ва SWOT-таҳлил қўлланилди; талабалар ва иш берувчилар ўртасида бирламчи сўров ўтказилмаган — бунинг сабаблари ва ўрнини қоплаш йўллари методология бўлимида алоҳида изоҳланади. Асосий натижалар шуни кўрсатадики, амалдаги модель “университет–корхона” занжирида мажбурий институционал боғлиқликка эга эмас, баҳолаш мезонлари стандартлашмаган ва рағбатлантириш тизими техникум даражасидан фарқли равишда олий таълимда ҳали расмийлаштирилмаган. Амалий аҳамияти — таклиф этилган уч босқичли модель (ҳуқуқий мажбурият, рақамли мониторинг, дифференциал рағбатлантириш) вазирликлар ва олий таълим муассасалари учун норматив ҳужжатлар лойиҳасини ишлаб чиқишда амалий асос бўла олади.

Калит сўзлар: dual education, work-based learning, professional competence, higher education, employer, vocational education, Uzbekistan.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

1. Кириш

Ўзбекистонда сўнгги ўн йилликда олий таълим соҳасида кенг кўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. 2017 йилдан 2024 йилгача мамлакатда олий таълим муассасалари сони 77 тадан 205 тагача ошди, шундан 116 таси давлат, 67 таси хусусий ва 31 таси хорижий олий таълим муассасаларининг филиаллари ҳисобланади. Шу билан бирга, олий таълимга қамров кўрсаткичи 2017 йилдаги тахминан 9 фоиздан 2025/2026 ўқув йилида 44 фоизгача ортди, талабалар сони эса 250 мингдан 1,5 миллионгача кўпайди. Бундай тезкор миқдорий ўсиш табиий равишда сифат масаласини — хусусан, битирувчиларнинг меҳнат бозори талабларига мослигини — долзарб қилиб қўяди. Давлат раҳбарияти томонидан 2025 йил октябрь ойида эълон қилинган ислохотлар доирасида дуал таълим ҳажмини беш баравар ошириш ва битирувчиларнинг касбий кўникмалари тўғрисидаги маълумотларга иш берувчилар кириши мумкин бўлган рақамли платформа яратиш вазифаси белгиланди. Муҳандислик йўналишидаги олий таълим муассасаларида “тармоқ — корхона — университет” занжири асосида ҳар бир университетга саноат шериги бириктирилиши, шунингдек дегенг корхоналар негизида кафедралар очилиши режалаштирилган. Шу билан бирга, техникумлар даражасида дуал таълим ўқувчиларига стипендия тўлашнинг батафсил меъёрий-ҳуқуқий механизми аллақачон мавжуд (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 30 июндаги 341-сон қарори), олий таълим даражасида эса бундай даражадаги институционал ва молиявий расмийлаштириш ҳанноз шаклланиш босқичида.

Мазкур мақоланинг мақсади — олий таълимда дуал таълим тизимининг амалдаги институционал ҳолатини таҳлил қилиш, хорижий тажриба билан қиёслаш ва тизимни такомиллаштиришнинг амалий йўналишларини таклиф этишдан иборат. Тадқиқот вазифалари қуйидагилардан иборат: (1) дуал таълим тушунчаси ва моделларининг назарий асосларини тизимлаштириш; (2) университет-корхона ҳамкорлигининг хорижий ва маҳаллий амалиётини қиёсий таҳлил қилиш; (3) амалдаги тизимнинг кучли ва заиф томонларини SWOT-таҳлил орқали аниқлаш; (4) такомиллаштириш бўйича асосланган таклифлар ишлаб чиқиш.

2. Адабиётлар таҳлили

Дуал таълим назарий жиҳатдан инсон капитали назарияси доирасида изоҳланади: таълимга давлат ва хусусий сармоя киритиш — ишчи кучининг келажакдаги унумдорлигига қилинган инвестици

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

сифатида қаралади (Becker, 1964). Германиянинг классик дуал тизими бўйича тадқиқотлар корхонанинг тўғридан-тўғри молиявий иштироки тизимнинг барқарорлигини таъминловчи асосий омил эканини кўрсатади (Deissinger, 2015; Deissinger & Hellwig, 2005). Pow-ell, Bernhard ва Graf (2012) Европадаги касбий таълим тизимларини қиёслаб, “малака шаклланишининг” институционал моделлари миллий меҳнат бозори тузилиши билан чамбарчас боғлиқлигини кўрсатади.

Университет ва корхона ўртасидаги ҳамкорлик масаласи “work-integrated learning” (WIL) ва “work-based learning” (WBL) концепциялари доирасида кенг ўрганилган. Curto-Reverte ва ҳаммуаллифларининг (2025) 2013–2024 йиллар оралиғидаги 50 та тадқиқотни қамраб олган систематик шарҳи шуни кўрсатадики, WIL дастурлари битирувчиларнинг бандликка тайёргарлигини оширади, лекин университет ва иш жойи ўртасидаги мувофиқлаштириш кўпинча етарли даражада институционаллашмаган бўлиб қолмоқда. Rien-ties ва ҳаммуаллифлари (2023) онлайн шаклдаги иш жараёнига йўналтирилган таълимнинг самарадорлигини тасдиқлайдиган тадқиқотлар сони ҳали чекланганини таъкидлайди. Plasman ва Thompson (2023) эса иш жараёнидаги норасмий ўрганишнинг иқтисодий фойдаси расмий дастурлардан кам эмаслигини кўрсатади — бу омил дуал таълим дастурларини лойиҳалашда назарий ва амалий қисм нисбатини белгилашда муҳим аҳамиятга эга. Молиялаштириш ва рағбатлантириш механизмлари бўйича Европа Иттифоқининг Cedefop агентлиги томонидан ўтказилган тадқиқотлар (Cedefop, 2020; 2025) кўрсатишича, аъзо давлатларда икки асосий молиялаштириш модели амал қилади: биринчиси — давлат ва иш берувчи ўртасида умумий масъулият (левидан молиялаштириладиган миллий жамғармалар орқали), иккинчиси — асосан давлат бюджети ҳисобидан молиялаштириш. OECD (2018) ҳисоботида таъкидланишича, иш берувчиларга молиявий рағбатлантириш воситалари самарали бўлиши учун “қўшимчалик” (additionality) принципига риоя қилиниши, яъни рағбат фақат ҳақиқатан янги ўқув ўринлари яратилишига хизмат қилиши лозим — акс ҳолда маблағлар аллақачон мавжуд бўлган амалиёт ўринларини оддийгина субсидиялашга сарфланади.

Шартли пул трансфертлари бўйича Fiszbein ва Schady (2009) томонидан ўтказилган кенг қамровли таҳлил шуни кўрсатадики, натижага асосланган тўловлар хатти-ҳаракатни ўзгартиришда самарали, лекин мезон қанчалик кескин (масалан, бинар чегара) бўлса, кўрсаткичларни сунъий равишда “яхшилаш” хавфи шунчалик ортади. Бу хулоса юқорида қайд этилган техникумлар учун

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

стипендия тартибдаги 85 фоизлик чегара мисолида ҳам кузатилиши мумкин ва олий таълимда шунга ўхшаш механизм жорий этилганда эътиборга олинади зарур.

Жамланган ҳолда, адабиётлар таҳлили шуни кўрсатадики: (а) дуал таълимнинг барқарорлиги корхонанинг молиявий ва институционал мажбурияти даражасига боғлиқ; (б) баҳолаш мезонлари қанчалик кўп томонлама (университет + корхона) бўлса, тизим шунчалик адолатли, лекин мураккаброқ бўлади; (в) рақамли платформалар назорат харажатларини камайтиради, лекин уларнинг ўзи алоҳида бошқарув объекти сифатида қаралиши лозим.

3. Тадқиқот методологияси

Тадқиқот объекти — Ўзбекистон Республикасида олий таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этиш тизими. Тадқиқот предмети — ушбу тизимнинг институционал, меъёрий-ҳуқуқий ва рағбатлантирувчи механизмлари.

Тадқиқотда қуйидаги усуллардан фойдаланилди:

- **Ҳужжатларни таҳлил қилиш (document analysis).** Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг норматив ҳужжатлари (жумладан, 2026 йил 30 июндаги 341-сон қарори), давлат статистика қўмитаси маълумотлари ва расмий ҳисоботлар ўрганилди.
- **Қиёсий таҳлил (comparative analysis).** Германия, Австрия ва Швейцариянинг дуал таълим тизимлари адабиётлар асосида Ўзбекистон амалиёти билан солиштирилди.
- **SWOT-таҳлил.** Юқоридаги икки усул натижасида олинган маълумотлар асосида амалдаги тизимнинг кучли, заиф томонлари, имконият ва хавфлари тизимлаштирилди.

Методологик чегара тўғрисида изох. Ушбу тадқиқот доирасида талабалар ва иш берувчилар ўртасида бирламчи сўровнома (анкета сўрови) ёки интервью ўтказилмади. Бунинг сабаби шундаки, ишончли ва илмий жиҳатдан асосланган сўров натижалари вакиллик намунаси (геррезентатив выборка), этика қўмитаси розилиги ва далада тўпланадиган ҳақиқий маълумотларни талаб қилади — булар мазкур мақола доирасида мавжуд эмас. Шу сабабли, сон кўрсаткичлари ўрнига мавжуд расмий статистика ва хорижий тадқиқотларнинг таққосланган хулосаларидан фойдаланилди. Мақола иловасида (7-бўлим) келгуси тадқиқотчилар

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

фойдаланиши мумкин бўлган тайёр сўровнома тузилмаси таклиф этилади — бу орқали тадқиқот эмпирик босқичга ўтказилиши мумкин.

4. Натижалар

4.1. Микдорий кўрсаткичлар (иккиламчи маълумотлар асосида)

Кўрсаткич	2017–2018	2024–2026
Олий таълим муассасалари сони	77	205 (116 давлат, 67 хусусий, 31 хорижий филиал)
Олий таълимга қамров даражаси	~9%	~44%
Талабалар сони	~250 000	~1 500 000
Дуал таълим ҳажми	—	5 барабар ошириш эълон қилинди
(2026 йилдан режалаштирилган)		

4.2. Қиёсий таҳлил натижалари

Германия, Австрия ва Швейцария тажрибасида дуал таълимнинг барқарорлиги учта устувор омилга асосланади: корхонанинг тўғридан-тўғри молиявий иштироки, тармоқ палаталари (савдо-саноат палаталари) орқали баҳолаш стандартларининг марказлаштирилиши ва узоқ муддатли, ҳуқуқий жиҳатдан мажбурий шартномалар тизими (Deissinger, 2015; Deissinger & Hellwig, 2005). Ўзбекистон амалиётида, техникумлар даражасида — 341-сон қарорда кўзда тутилганидек — давлат стипендияни тўлиқ молиялаштиради, корхона эса фақат баҳолаш функциясини бажаради; олий таълимда эса на молиялаштириш, на баҳолаш функцияси ҳали меъёрий жиҳатдан бир хил даражада расмийлаштирилган эмас — бу “университет — корхона” занжирида юридик мажбурият даражасининг паст эканини кўрсатади.

4.3. SWOT-таҳлил

Кучли томонлар: сиёсий иродани муваффақиятли намоёиш этувчи юқори даражадаги ислохотлар дастури; муҳандислик йўналишларида “тармоқ–корхона–университет” занжирининг жорий этилиши; рақамли платформалар

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

орқали маълумотларни бирлаштириш тажрибаси (техникумлар мисолида синовдан ўтган).

Заиф томонлар: олий таълим даражасида корхоналарнинг иштирок и ҳали кўпгина йўналишларда ихтиёрий тавсия тарзида қолмоқда; баҳолаш мезонларининг ягона стандарти йўқ; молиялаштириш манбалари (давлат/корхона/талаба) аниқ тақсимланмаган.

Имкониятлар: техникумлар даражасидаги синалган рақамли платформа инфратузилмасини олий таълимга кенгайтириш; хорижий тажрибани (Cedefop типидagi молиялаштириш моделлари) мослаштириш; демографик ўсиш туфайли кенгайган талабалар контингентини тармоқ эҳтиёжларига йўналтириш.

Хавфлар: молиявий мажбуриятларнинг фақат давлат зиммасида қолиши узок муддатда бюджет барқарорлигига хавф туғдириши мумкин; баҳолаш мезонлари стандартлашмаса, минтақалар ва соҳалар ўртасида адолатсизлик юзага келиши мумкин; жадал миқдорий ўсиш сифат назоратидан ортда қолиши эҳтимоли.

5. Муҳокама

Олинган натижалар шуни кўрсатадики, Ўзбекистон олий таълим тизимида дуал таълим “юқоридан пастга” сиёсий қарорлар орқали жадал суръатларда кенгаймоқда, лекин бу кенгайиш ҳозирча Германия типидagi тизимларга хос бўлган “пастдан юқорига” институционал мустақамлик (тармоқ палаталари, узок муддатли шартномалар, ягона баҳолаш стандартлари) билан тўлиқ қўшилмаган. Бу — тезкор ислохотлар учун одатий ҳолат ҳисобланади (қиёсланг: Cedefop, 2020, Европа мамлакатларидаги молиялаштириш моделларининг хилма-хиллиги тўғрисида), лекин узок муддатли барқарорлик учун институционал “етказиб бериш” зарур.

Иккинчи муҳим хулоса — техникумлар даражасида аллақачон синовдан ўтган рақамли платформа ва баҳолаш механизми (341-сон қарор) олий таълим учун тайёр институционал прототип вазифасини ўташи мумкин, лекин уни тўғридан-тўғри кўчириш эмас, балки мослаштириш талаб этилади: олий таълим талабалари, техникум ўқувчиларидан фарқли ўлароқ, кўпроқ мустақил илмий-тадқиқот фаолияти ва назарий тайёргарликка муҳтож, шунинг учун баҳолаш мезонлари фақат амалий кўникмалар билан чекланмаслиги керак. Учинчидан, Fiszbein ва Schady (2009) кўрсатган “бинар чегара” муаммоси — агар олий таълимда ҳам стипендия ёки рағбатлантириш фақат қатъий фоиз кўрсаткичига боғлаб қўйилса — худди шундай хатти-ҳаракатни бузиш хавфини келтириб чиқариши мумкин.

6. Таклифлар

1. **Ҳуқуқий мажбурият даражасини ошириш.** Муҳандислик ва амалий йўналишлардаги олий таълим муассасалари учун корхона билан ҳамкорлик шартномасини факультатив тавсиядан норматив мажбурий талабга айлантириш (тегишли давлат таълим стандартларида).

2. **Рақамли мониторинг тизимини кенгайтириш.** Техникумлар учун яратилган “Касбий таълим жараёнларини бошқариш” тизими намунасида, олий таълим учун ҳам талаба–корхона–университет ўртасидаги амалиёт жараёнини қайд этувчи ягона рақамли платформа жорий этилиши.

3. **Дифференциал рағбатлантириш моделини жорий этиш.** Стипендия ёки грант кўринишидаги рағбатлантиришни битта қатъий фоиз кўрсаткичига эмас, балки академик натижа, амалий баҳо ва қатнашчанликни қамровчи композит индексга боғлаш (адабиётлар таҳлилида кўрсатилган “бинар чегара” хавфининг олдини олиш учун).

4. **Молиялаштиришни босқичма-босқич тақсимлаш.** Cedefop (2020) тажрибасидан келиб чиққан ҳолда, дастлабки босқичда давлат тўлиқ молиялаштирувчи бўлиб қолиши, кейинги босқичларда эса тармоқ эҳтиёжи юқори бўлган соҳаларда корхоналар билан улуш асосида молиялаштиришга ўтиш.

5. **Устоз (ментор)ларни тайёрлаш дастурини жорий этиш.** Корхона томонидан бириктирилган мутахассисларнинг педагогик-баҳолаш кўникмаларини ошириш бўйича қисқа муддатли сертификат дастурлари ташкил этиш.

6. **Баҳолашнинг ягона мезонларини ишлаб чиқиш.** Соҳалар кесимида (муҳандислик, иқтисодиёт, педагогика ва бошқалар) амалий кўникмаларни баҳолашнинг умумий методологик асосини Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги даражасида тасдиқлаш.

7. Хулоса

Мазкур тадқиқот Ўзбекистон олий таълим тизимида дуал таълимни институционал жиҳатдан такомиллаштириш зарурлигини кўрсатди. Тадқиқот натижасида аниқландики, охириги йилларда амалга оширилаётган миқдорий кенгайтириш (олий таълимга қамровнинг 44 фоизгача ошиши, дуал таълим ҳажмини беш баравар кўпайтириш режаси) институционал механизмларнинг — хусусан, корхона мажбурияти, баҳолаш стандартлари ва молиялаштиришнинг — етарли даражада расмийлашувидан устун кетмоқда. Тадқиқотнинг илмий янгилиги

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

— техникумлар даражасида синалган рағбатлантириш ва рақамли назорат моделини олий таълим контекстига мослаштирувчи концептуал асосни таклиф этишдан иборат. Амалий аҳамияти — таклиф этилган олти йўналишдаги тавсиялар тегишли вазирликлар томонидан норматив ҳужжатлар лойиҳасини ишлаб чиқишда фойдаланилиши мумкинлигидадир.

Келгуси тадқиқотлар учун асосий йўналиш — қуйида таклиф этилган сўровнома асосида талабалар ва иш берувчилар ўртасида бирламчи эмпирик тадқиқот ўтказиш ва олинган натижаларни ушбу мақолада таклиф этилган концептуал модель билан текшириб кўришдан иборат.

Илова: Келгуси эмпирик тадқиқот учун таклиф этилган сўровнома тузилмаси *(Мазкур бўлим тайёр натижа эмас, балки келгуси тадқиқотчилар фойдаланиши учун таклиф этилаётган асбобдир.)*

Талабалар учун сўровнома йўналишлари: амалиёт жойидаги вазифаларнинг ўқув дастури билан мослиги; устоз (ментор) билан алоқа сифати; амалиёт давомида олинган кўникмаларнинг келгуси касбий фаолиятга алоқадорлиги; рағбатлантириш (стипендия/грант) тизимидан қониқиш даражаси.

Иш берувчилар учун сўровнома йўналишлари: талабаларни жалб қилишдаги институционал тўсиқлар; баҳолаш мезонларини белгилашдаги қийинчиликлар; университет билан узоқ муддатли шартнома тузишга тайёргарлик даражаси; давлат томонидан таклиф этилиши мумкин бўлган рағбатлантириш шакл-шароитига бўлган эҳтиёж.

Фойдаланилган адабиётлар

Изоҳ: Қуйида фақат мустақил равишда тасдиқланган, ҳақиқий манбалар келтирилган (жами 18 та). Талаб қилинган 30–40 та манбага етказиш учун қўшимча махсус қидирувлар (Scopus, Web of Science базалари орқали) талаб этилади; мавжуд бўлмаган манбаларни “тўлдириш учун” ўйлаб топиш илмий мақоланинг ишончлилигига путур етказди, шунинг учун бу йўл тutilмади.

1. Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. National Bureau of Economic Research / Columbia University Press.

2. Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

3. Deissinger, T. (2015). The German dual vocational education and training system as 'good practice'? *Local Economy*, 30(5), 557–567.
4. Deissinger, T., & Hellwig, S. (2005). Apprenticeships in Germany: modernising the Dual System. *Education + Training*, 47(4/5), 312–324.
5. Powell, J. J. W., Bernhard, N., & Graf, L. (2012). The emergent European model in skill formation. *Sociology of Education*, 85(3), 240–258.
6. Fiszbein, A., & Schady, N. (2009). *Conditional Cash Transfers: Reducing Present and Future Poverty* (World Bank Policy Research Report). The World Bank.
7. Cedefop. (2020). *Financing apprenticeships in the EU*. Publications Office of the European Union.
8. Cedefop. (2025). *Apprenticeships: Incentives for employers and learners*. Publications Office of the European Union.
9. OECD. (2018). *Seven Questions about Apprenticeships: Answers from International Experience* (OECD Reviews of Vocational Education and Training). OECD Publishing.
10. Rienties, B., Divjak, B., Iniesto, F., Pažur Aničić, K., & Žižak, M. (2023). Online work-based learning: A systematic literature review. *International Review of Education*, 69(4), 551–570.
11. Curto-Reverte, A., Peguera-Carré, M. C., Cobos-Rius, H., & Vidal-Martí, C. (2025). The role of work-integrated learning in the European Higher Education Area: A systematic review. *Review of Education*, 13(3), e70114.
12. Plasman, J., & Thompson, C. (2023). The value of informal learning within work-based learning: The economic benefits of WBL. *International Journal of Training and Development*, 27(3–4), 305–326.
13. Global Partnership for Education. (2026). *Education in Uzbekistan* [country profile]. globalpartnership.org.
14. The Asia Today. (2025). *Higher education transformation in Uzbekistan: Strengths, opportunities, and the way forward for New Uzbekistan* [citing State Committee of the Republic of Uzbekistan on Statistics, 2025].
15. HESA (Higher Education Strategy Associates). (2026, January 29). *Uzbekistan's higher education boom* [interview transcript].
16. Gov.uz. (2026). *Briefing on reforms and achievements in the higher education system in 2025*.
17. YEP.uz. (2025, October 1). *Uzbekistan to introduce 12-year schooling and uni-fied exams from 2026*.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-07**

18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси. (2026). *Техникумларда дуал таълим шаклида таҳсил олаётган ўқувчиларга стипендия тўлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида қарор* [341-сон, 2026 йил 30 июнь]. Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 09/26/341/0665.